

Вікторія БОРЯК

**ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ – ВАЖЛИВА ОСНОВА
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ**

*Ближче всього до великого стоїть чесність.
Віктор Марі Гюго*

Часом радикальних змін університетської освіти стала друга половина ХХст. Всесвітня система вищої освіти проходить "... академічну революцію у вищій освіті, що характеризується безпрецедентними за своїми масштабами та різноманітністю перетвореннями... Можна стверджувати, що зміни, які відбулися в останній час, були, принаймні, настільки ж радикальними, як і перетворення, що здійснилися у ХІХ столітті, коли створювалися дослідницькі університети... Академічні перетворення в кінці ХХ і на початку ХХІ століть мають більш широке охоплення в силу свого глобального характеру, а також чисельності закладів та кількості людей, що залучені до цього процесу..."[4, с.9]. Цьому явищу, таку оцінку дала Всесвітня конференція ЮНЕСКО з вищої освіти 2009 року.

Метою статті є характеристика академічної доброчесності як важливої складової дидактичного процесу в університеті.

Слід зауважити, що в англomовному професійному середовищі для визначення цього предметного поля оперують такими термінами: *academic / professional misconduct, academic dishonesty, (academic) integrity*. В Україні традиційно у цьому контексті говорять про академічну етику, чесність та академічну доброчесність. Академічна доброчесність – це відданість таким п'яти фундаментальним цінностям, як чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, а також відвага відстоювати ці цінності та боротися за них[2, с.199].

Все більшої значимості набує захист прав інтелектуальної власності, захист ученого та його наукового доробку, ідентифікація та довіра до результатів наукових досліджень, знань та умінь високої якості, що міститься у понятті академічної досконалості. У Європейському просторі університетської освіти і наукових досліджень саме академічна досконалисть є одночасно як однією з фундаментальних цінностей, так і метою. Високі стандарти можна забезпечити лише в умовах комплексної і цілісної, глибоко інтегрованої в академічне середовище доброчесності. Саме тому академічна доброчесність є тим ґрунтом, основою, на якому зростає академічна досконалисть.

Окреслюючи значення академічної культури для кожного вищого навчального закладу, ми акцентуємо увагу на тому, що вона "... повинна активно і постійно підтримувати – через заяви про місії, інституціональні хартії та кодекси академічної поведінки – ті цінності, норми, практики, переконання та висновки, які створюють в інституціональній спільноті етос, який ґрунтується на принципах поваги гідності людини, її фізичної і психічної цілісності, навчання впродовж життя, поліпшення знань та підвищення якості, інклюзивної освіти, представницької демократії, заохочення активної громадянської позиції та недискримінації... Автономія вищих навчальних закладів... не повинна використовуватися ними як привід для того, щоб ухилитися від відповідальності перед суспільством за послідовне забезпечення суспільного блага..."[3, с. 14].

Ми спостерігаємо системні деформації у просторі університетської культури, декларовані цінності та принципи якої радикально виділяють із практикою університетського життя. Це створило простір для корупції, яку в широкому значенні цього слова можна пояснити як зіпсування, виродження і деградацію світогляду,

стосунків та взаємодії у середовищі університетської адміністрації, викладачів і студентів. Наслідком корупції у вищих навчальних закладах стає не тільки спад якості освіти та рівня наукових досліджень, а й утворенні своєрідної університетської антикультури, яка відображає особу викладача і студента, не даючи скластися культурі довіри, поваги, відповідальності, якості та взаємної співпраці.

Завдяки новій редакції Закону України “Про вищу освіту” розпочато створення не просто правової оболонки для протидії окремим зловживанням академічною доброчесністю а й обрано вірна і дійова траєкторія запобігання порушенням академічної етики — прозорість і підзвітність діяльності університетів. Немає кращих ліків від продажності, хабарництва, нечесності та деморалізації, ніж забезпечення прозорості повноважень, процедур і результатів інституційної діяльності, що значно змінює ситуацію. Відторгнення корупції повинно бути не лише справою сумління поодиноких науковців чи інституцій, а й стати шкідливою звичкою в межах всієї інституційної культури академічного середовища на території України.

Т.Фініков звернув свою увагу на тому, що дозволяє запровадити нам нова редакція Закону України «Про вищу освіту» у вищих навчальних закладах, саме:

- більш прозорий новий механізм виборів ректорів, керівників факультетів та кафедр, їх ротації, а також, заборони суміщення адміністративних посад, що дає змогу створити нову атмосферу у ВНЗ, демократизувати стиль їх життя та управління;

- скорочення суто навчального навантаження викладачів, яке відкриває для них можливість більше уваги приділяти саморозвитку, науковим дослідженням та методичній стороні освітнього процесу;

- справжню багатоаспектну автономію, що здатна суттєво зменшити нераціональні витрати часу та праці та вивільнити різноманітні ресурси для інституціонального та персонального розвитку ВНЗ, їх студентів та співробітників [1].

Вивчаючи досвід функціонування провідних університетів світу у питанні дотримання академічної доброчесності ми дійшли висновку, що забезпечення академічної чесності є тенденцією для української університетської освіти сьогодні. Хоча вищі навчальні заклади США ілюструють колосальне розмаїття у всіх сферах освітнього процесу, кожен з них втілює в життя принцип забезпечення академічної порядності. Дотримання академічної доброчесності у вітчизняному освітньому процесі повинно стати «лакмусовою смужкою» якісних змін в академічній культурі нашого суспільства. Ці трансформації вимагатимуть належної перебудови всієї структури нашої вищої школи, впровадження нових стандартів поведінки і відстеженню їх дотримання, формування суворого, недопустимого ставлення до крадіжки інтелектуальної власності. Актуальним в цій ситуації є вивчення зарубіжних практик, особливо, досвіду наших найближчих сусідів. Лише систематизована, послідовна і багаторічна робота в цьому напрямі призведе до бажаних змін академічної культури, утвердження імперативу академічної доброчесності, формування нових поколінь громадян, що розділяють такі ідеали.

На основі викладеного ми можемо виокремити характеристики, тих, хто совісно дотримується академічної доброчесності, саме ці характеристики є важливими якостями спеціалістів в сфері університетської освіти:

- ✓ прагнення чіткого розуміння цінностей та установок щодо конкретної мети;
- ✓ тенденція до постійного контролювання своєї роботи;
- ✓ бажання навчатися;
- ✓ прагнення займатися самоосвітою;
- ✓ впевненість у собі;
- ✓ пошук і використання зворотнього зв'язку;
- ✓ самостійність;
- ✓ вміння критично мислити і мати схильність до моделювання;

- ✓ готовність до розв'язання складних проблем;
- ✓ вміння покладатися на суб'єктивну оцінку;
- ✓ вміння ризикувати;
- ✓ наполегливість;
- ✓ особиста відповідальність;
- ✓ вміння працювати в команді/соціумі;
- ✓ готовність слухати інших людей;
- ✓ прагнення до суб'єктивної оцінки особистісного потенціалу співробітників;

[4, с.25-26]

Академічна недоброчесність, більше того відкрита та латентна корупція, системно руйнують професійну і суспільну мораль, підривають правові, політичні, соціальні та економічні засади існування вітчизняної вищої школи і української держави взагалі.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України. –2014. – № 1556-VII. – Розділ 1, Стаття 1.
2. *Дегтярьова І.* Вплив академічної доброчесності на інституційну практику української вищої школи/ Академічна чесність як основа сталого розвитку університету за гол.ред. Фінікова Т.В., Артюхова А.Є. // ТАКСОН. – 2016. – с.231
3. *Добко Т., Турчиновський В.* Академічна культура та доброчесність, як соціальний капітал сучасного університету/ Академічна чесність як основа сталого розвитку університету за гол. ред. Фінікова Т.В., Артюхова А.Є. // ТАКСОН. – 2016. – с.231
4. *Фініков Т.* Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба/ Академічна чесність як основа сталого розвитку університету за гол.ред. Фінікова Т.В., Артюхова А.Є. // ТАКСОН. – 2016. – с.231

Маргарита ЛАРІОНОВА

МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ «UNICHECK» – СЕРВІСУ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ АКАДЕМІЧНИХ ТЕКСТІВ

Якісні наукові публікації – одна з основних складових рейтингу закладу вищої освіти, що досить сильно впливає на його популярність серед вступників та загальну значимість у системі освіти країни. Тому для покращення якості написання академічних текстів зараз часто використовують різноманітні сервіси для перевірки робіт на унікальність. Одним із таких є Unicheck.

Unicheck – платний онлайн-сервіс, що перевіряє тексти на плагіат, виявляє запозичені фрагменти в роботі; може порівнювати інформацію з відкритими джерелами в Інтернеті або з внутрішньою базою даних користувача.

Даний сервіс був створений українськими розробниками у 2014 році. Його використовують уже більше ніж 50 українських закладів вищої освіти, і понад 1100 університетів з усього світу.

Плагіат, як навмисне використання інтелектуальної власності іншої особи без її дозволу на це і без будь-якого посилання на справжнього автора, – одна з найбільш поширених форм порушення авторських прав. З результатів сучасних досліджень можна зробити висновок, що близько 90 % українських студентів під час навчання «грішать» хоча б однією з форм плагіату.

Плагіат має різні форми:

- дослівне переписування тексту іншої особи й видавання його за власний;
- використання великої кількості інформації з одного ресурсу без внесення будь-яких коректив;
- заміна лише ключових слів та фраз;